

Til

Fiskeridirektoratet

Postboks 185 Sentrum

5804 Bergen

postmottak@fiskeridir.no

Fra

NOAH - for dyrs rettigheter

Dronningens gate 13

0152 Oslo

register@dyrsrettigheter.no

Deres referanse

21/16735

Dato

21.02.2022

Svar på høring om forslag til revidering av forskrift om utøvelse av selfangst

NOAH – for dyrs rettigheter viser til Fiskeridirektoratet sitt høringsnotat av 29. november 2021 vedrørende forslag til revidering av forskrift om utøvelse av selfangst i Vesterisen og Østisen fra 2003, med (utsatt) høringsfrist 18.februar. Vi ber om at høringssvaret tas i betraktning selv om det er etter fristen. NOAH bemerker at vi primært anser det for å være på tide å avvikle selfangsten, grunnet de dyrevernmessige utfordringene, men også av hensyn til bestandssituasjonen og miljøpåvirkningene på selen. Vi har følgende merknader til utvalgte paragrafer i forslaget:

Ny § 1 Formål

“Formålet med forskriften er å sikre dyrevelferdsmessig forsvarlig avlaving av sel.”

Forskriften har hatt samme ordlyd i mange år, men NOAH vil nå rette fokus på første ledd i dyrevelferdsloven § 12 om avlaving. Paragraf 12 dekker ikke bare “avlaving” men også “håndteringen i forbindelse med avlaving”, noe som begrunnes slik i lovens forarbeider:

“Ensidig fokus på selve avlavingen kan innebære redusert velferd i avlivings situasjonen. Dette fordi miljøet eller håndteringen av dyrene ikke er optimalisert eller tilrettelagt på en egnet måte. Som eksempel kan frykt grunnet tvang eller miljøfaktorer gi større påkjenninger enn selve avlavingen. Det er derfor presisert i loven at også håndteringen av dyrene skal skje på dyrevelferdsmessig forsvarlig måte”.

NOAH mener det er viktig å fokusere på påkjenningen som påføres når seler jages og slaktes foran andre seler. Dette er i tråd med forvaltningsprinsippet i naturmangfoldloven § 15 - unødig jaging av villlevende dyr skal unngås.

NOAH foreslår følgende ordlyd:

“Formålet med forskriften er å sikre dyrevelferdsmessig forsvarlig avliving og håndtering av sel.”

Ny § 3 Definisjoner

“Med enkeltdyr forstås sel som ligger spredt på isen.

Plukkfangst er fangst av enkeltdyr mens fartøyet beveger seg fremover i isen eller langs iskanten.

Kasteleger er området hvor selen føder unger.

Langtrøe er en lang stang med krok i enden.”

Ulike oppfatninger av og misforståelser knyttet til innholdet i begrepet “plukkfangst” har resultert i flere brudd på reglene. Da selfangstskuta Kvitungen ble dømt for brudd på forskriften gikk lagmannsretten nærmere inn på forståelsen av begrepet, og seniorrådgiver i Fiskeridirektoratet kom med følgende definisjon - “skyting av ett enkelt dyr med påfølgende full avlivingsprosess”.¹

Vi foreslår følgende definisjon av plukkfangst:

“Plukkfangst er fangst av ett enkeltdyr med påfølgende full avlivingsprosess mens fartøyet beveger seg fremover i isen eller langs iskanten”.

Ny § 6 Forbud

“Det er forbudt

- a. å fangste hunner av klappmyss og grønlandssel i kastelegre*
- b. å fangste ett år eller eldre hanner av grønlandssel i kastelegre*
- c. å skyte sel som oppholder seg i sjøen*
- d. å skyte sel under slike forhold at den ikke etterpå kan slås og blodtappes på isen*
- e. å dra sel på isen før den er slått og blodtappet.*
- f. å løfte sel som ikke er slått og blodtappet, om bord i fartøyet.*

Unntak gjelder for første ledd bokstav d og f dersom vilkårene i § 11 er oppfylt.”

---

¹ LH-2011-11796

NOAH mener det aldri burde være anledning til å gjøre unntak fra bokstav d og f om forbud mot utsatt blodtapping og ombordløfting av sel før avlivingsprosessen er fullført. Dette kommenteres nærmere under §§ 7 og 11.

Både forskriftens § 6 og forskrift om regulering av selfangst i Østisen og Vesterisen i § 5 inneholder forbud mot fangst av hunner i kastelegrene, men bare reguleringsforskriftens § 5 inneholder forbud mot fangst av diende unger av grønlandssel. NOAH ser ingen grunn til å skille mellom reguleringen av forbudene, og mener et slikt forbud også må nedfelles i forskriftens § 6. NOAH bemerker at vi anser det problematisk vurderingen av om en selunge dier avgjøres ut fra en forskriftsfestet dato, og ikke ut fra om selungen faktisk dier. Både fangstmenn og inspektører har påpekt at det er diende unger på isen etter 20. mars. NOAH mener derfor det burde være et faktisk forbud mot fangst av diende unger av grønlandssel - i tillegg til at fangsten ikke starter før etter den forskriftsfestede datoen, for å sikre at det er større sannsynligheten før at selene er ferdig med å die innen fangsten starter.

NOAH foreslår følgende tillegg til paragrafens første ledd:

Det er forbudt (...)

“å fangste diende unger av grønlandssel”

NOAH foreslår videre at siste ledd strykes:

~~*“Unntak gjelder for første ledd bokstav d og f dersom vilkårene i § 11 er oppfylt”*~~

Videre er det nå på tide å realisere Fiskeridirektoratets tidligere ønske om forbud mot langtrøe og plukkfangst. Ved plukkfangst er det stor risiko for skadeskyting. Etter dyrevelferdsloven skal slaktning så langt det er mulig skje ute av synet for andre dyr - dette er ikke anerkjent i selfangsten. Påkjenningen de andre selene opplever når seler slaktes rundt de er etter forskriften ikke “unødig”. Bruk av langtrøe risikerer å innebære brudd på bokstav f. NOAH mener det bør være eksplisitt forbud. Og foreslår følgende ordlyd:

d. å skyte sel under slike forhold at den ikke etterpå kan slås og blodtappes på isen, samt å drive plukkfangst

e. å dra sel på isen før den er slått og blodtappet.

f. å løfte sel som ikke er slått og blodtappet, om bord i fartøyet, samt å bruke langtrøe

§ 7 Fremgangsmåten med avliving av sel

“Avliving skal skje på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte.

Ett år og eldre sel skal avlives på følgende måte:

1. Selen skal skytes i hjernen. Skytteren skal forsikre seg om at det enkelte dyret er dødt

før vedkommendes oppmerksomhet rettes mot noe annet.

2. Skutte dyr skal så snart som mulig slås i hodeskallen med hakapikens butte ende, umiddelbart etterfulgt av slag med hakapikens pigg. Denne skal drives dypt ned i hjernen. Dersom den skutte selen ligger stille, er det tilstrekkelig å slå med hakapikens pigg.

3. Selen skal deretter umiddelbart blodtappes på isen. Blodtapping skal utføres ved at det legges et snitt fra underkjeven til enden av brystbenet. Deretter skal blodårene til begge forsveivene skjæres over.

Sel som er yngre enn ett år skal avlives ved skyting eller slag med hakapik eller slagkrok.

Avliving av sel som er ett år eller yngre ved skyting skal følge samme tre-trinns prosedyre som beskrevet ovenfor, jf. andre ledd. I disse tilfellene kan trinn to også utføres ved bruk av slagkrok.

Avliving av sel som er ett år eller yngre ved bruk av hakapik eller slagkrok skal skje på følgende måte:

1. Det skal påføres slag i hodeskallen med hakapikens eller slagkrokens butte ende slik at skalletaket knuses, umiddelbart etterfulgt av slag med hakapikens eller slagkrokens pigg, som skal drives dypt ned i hjernen.

2. Etter at hakapik eller slagkrok er anvendt skal selen umiddelbart blodtappes. Blodtapping skal utføres ved at det legges et snitt fra underkjeven til enden av brystbenet. Deretter skal blodårene til begge forsveivene skjæres over.

Skadde dyr skal uten opphold søkes avlivet.”

NOAH har tidligere gitt sin støtte til Fiskeridirektoratets forslag om forbud mot all krøking og utsatt blodtapping. Vi støtter at det ikke lenger skal være tillatt å foreta blodtapping om bord ved plukkfangst, men understreker også her at dette også må gjelde for sel yngre enn ett år. Som nevnt over er det beste alternativet å tydelig forby plukkfangst.

Metodene som brukes ved selfangst er ikke i tråd med kravene som stilles til dyrevelferdsmessig forsvarlig avliving. Under henvisning til en artikkel fra 2021 om avlivingsmetoder i selfangsten skriver havforskningsinstituttet at de er “tilfreds med at dette arbeidet viser at avlivingsmetodikken som brukes i norsk selfangst er svært human”.² Formålet med undersøkelsen var å vurdere forskjellene i effekten av to ulike kuler, og det foregikk derfor under regulerte forhold hvor samme skytter skjøt sel med samme våpen, og er derfor ikke direkte overførbart til forholdene under ordinær fangst. Studien sier heller ikke noe effekt og dyrevelferd når seler avlives ved slag mot hodet. Ved observasjon fra avstand eller gjennom videoopptak er det svært vanskelig å fastslå om en sel har mistet bevisstheten. Hvis selen er ubevegelig/urørlig umiddelbart etter ett skudd mot hodet kan dette tvert i mot indikere at det er en sjanse for at selen fortsatt er bevisst, og er i en “fear-induced paralysis” - slik lammelse forårsaket av frykt er typisk

---

² Havforskningsinstituttet, Forskerutvalget om sjøpattedyr 2021 - Råd om forskning og forvaltning

oppførsel for grønlandssel.^{3 4} Norsk selfangst bygger på en oppfatning av at “nærmere 100 %” av selene dør momentant. Dette er basert på en undersøkelse fra 1995 hvor forskere observerte om dyrene var døde da de hadde kommet i land etter “plukkfangst”.⁵ Det er nærmest umulig å si sikkert om en sel er bevisst eller ikke uten å sjekke anerkjente kriterier for bevisstløshet, som øyerefleks⁶, og det fremgår ikke av undersøkelsen hvor lang tid det gikk før selene ble sjekket. Selen må tape mer blod for at bevisstløshet skal inntre pga. sitt oksygenrike blod, noe som innebærer en fare for flåing av levende dyr.⁷ Undersøkelsene sier derfor lite om hvor raskt, skånsomt og smertefritt avlivingsmetodene for sel - både skutt og slag - faktisk er i praksis. Ved usikkerhet knyttet til avlivingsmetoder for en art skal man utvise forsiktighet i valg av metode.⁸ NOAH mener hovedsakelig at selfangsten ikke kan gjennomføres når det ikke foreligger avlivingsmetoder som vil tilfredsstille kravene til dyrevelferdsmessig forsvarlig avliving.

NOAH er enig i at skytteren skal ha en plikt til å forsikre seg om at en skutt sel er død før oppmerksomheten rettes mot noe annet. Det er viktig at reglene og fangsten utformes og gjennomføres på en slik måte at dyr som er forsøkt avlivet, men likevel kun er skadet, blir oppdaget raskt slik at de ikke trenger å lide over lengre tid. Herunder er det veldig viktig med detaljert regulering av, og kunnskap om, hvordan man faktisk sjekker om dyret har mistet bevisstheten.

NOAH understreker viktigheten av at effektivitet og lønnsomhet ikke går på bekostning av dyrevelferden. Hva som er dyrevelferdsmessig forsvarlig og hva som er lønnsomt må vurderes uavhengig av hverandre. Det må først konstateres hva som er dyrevelferdsmessig forsvarlig avliving, og deretter gjøres en vurdering av hvorvidt selfangsten kan drives lønnsomt etter disse kravene. Det burde aldri være anledning til å fire på kravene til dyrevelferd fordi det er nødvendig for å oppnå lønnsomhet og effektivitet.

Ny § 10 Skyting av sel fra isen eller fra fangstbåt

Sel som er ett år eller eldre og ligger i større ansamlinger og skytes fra isen eller fra fangstbåt skal slås og blodtappes så snart hensynet til videre fangst gjør det mulig, jf. § 6.

Det skal alltid følge minst 1 person med hver skytter for å slå og blodtappe dyrene som skytes som beskrevet i første ledd.”

Hensynet til den videre fangsten kan ikke settes over kravet om å unngå unødig lidelse hos selene. Slik § 10 nå er utformet utgjør den i realiteten et unntak fra kravet om at skytteren umiddelbart skal forsikre seg om at det enkelte dyret er dødt før vedkommendes oppmerksomhet

---

³ Crook A, Bollinger TK, Campbell KG og Wong J, Can Vet J, "Animal welfare and the harp seal hunt in Atlantic Canada, Daost PY", 43 (9):687-94. (2002)

⁴ Lydersen, Christian & Kovacs, Kit. (2011). Paralysis as a defence response to threatening stimuli in harp seals (*Phoca groenlandica*). Canadian Journal of Zoology. 73. 486-492. 10.1139/z95-055.

⁵ "Stortingsmelding om norsk sjøpattedyrpolitikk 2003-2004", Regjeringen. no

⁶ Veterinary report Canadian commercial seal hunt Prince Edwards Island March 2001

⁷ Crook A, Bollinger TK, Campbell KG og Wong J, Can Vet J, "Animal welfare and the harp seal hunt in Atlantic Canada, Daost PY", 43 (9):687-94. (2002)

⁸ Ot.prp.nr.15 (2008-2009)

rettes mot noe annet, jf. § 6. Den gjør i praksis § 6 meningsløs. Det burde ikke være anledning til å utsette å forsikre seg om at dyret er dødt fordi dette vil vanskeliggjøre den videre fangsten. Dette er ikke i tråd med prinsippet om at dyr har egenverdi ut over den nytteverdien de har for oss mennesker, jf. dyrevelferdsloven § 3. Kravene til hva som er forsvarlig kan ikke avhenge av hva som er effektivt eller lønnsomt.

NOAH er enig i at nåværende forskrifts femte ledd må strykes, slik at det heller ikke ved plukkfangst er tillatt å ta dyr om bord før avlivingsprosessen er fullført. Primært bør som sagt plukkfangst forbys.

NOAH foreslår følgende endring i første ledd:

“Sel som er ett år eller eldre og ligger i større ansamlinger og skytes fra isen eller fra fangstbåt skal slås og blodtappes umiddelbart, i tråd med § 6. Det skal ikke skytes på flere dyr i ansamlingen, før det påskutte dyr er blodtappet.”

Ny § 11 Ombordløfting

“Sel som er yngre enn ett år og som er skutt, kan likevel løftes om bord (med langtrøe) dersom den utvilsomt er død og isforholdene gjør det utilrådelig å gå på isen. Selen skal slås og blodtappes umiddelbart etter at den er tatt om bord.”

Forskriften må innføre forbud mot all krøking og utsatt blodtapping, også for sel som er yngre enn ett år. De dyrevelfersmessige problemene ved krøking forsvinner ikke fordi man fjerner begrepet fra forskriften. Direktoratet foreslo forbud allerede i 2011, og NOAH synes det er svært beklagelig at regelverket fortsatt åpner for disse potensielt svært smertefulle praksisene. Det er aldri humant at selen krøkes/dras opp i fartøyet før avlivingsprosessen er fullført.⁹ Rapporter fra inspektører og forskning viser at det er vanskelig å fastslå om selen faktisk er død eller bevisstløs for den tas ombord.¹⁰ Det er derfor en betydelig sjanse for at selen blir skadeskutt og deretter drar opp i båten mens den fortsatt lever. Det er anerkjent at den mest nøyaktige måten å sjekke om dyret er ved bevissthet er å sjekke hornhinnerefleksene. Å bestemme om dyret “utvilsomt” er dødt fra avstand er så og si umulig - enhver metode som ikke innebærer at selen sjekkes og avblødning gjennomføres, har stort potensiale for lidelse - det burde aldri aksepteres.¹¹ Det burde ikke skilles mellom behandlingen av seler ut fra hvordan fangsten har foregått, de må behandles likt uavhengig av om de har blitt klubbet/slått eller skutt.¹²

Da disse reglene i tillegg har blitt misbrukt mener NOAH det er på høy tid at unntaket fjernes. NOAH bemerker at det har vært fremmet et syn fra selfangere om at metoder som er lovlig i noen tilfeller også kan anvendes i andre tilfeller enn det loven angir, fordi det da må være dyrevelferdsmessig forsvarlig når det er lovlig i noen tilfeller. NOAH er derfor også bekymret for at en bestemmelse om utsatt blodtapping av sel under ett år vil kunne brukes for å

---

⁹ Veterinary report Canadian commercial seal hunt Prince Edwards Island March 2001

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid.

¹² Ibid.

rettfærdiggjøre utsatt blodtapping av eldre sel, spesielt i fravær av inspektører som eneste mulighet til å forsikre seg om at reglene overholdes.

Ny § 11 bør lyde:

“Langtrøe er forbudt på dyr i alle aldre.”

Konklusjon

NOAH ber om at Fiskeridirektoratet revurderer sitt forslag om regulering av sel i Vesterisen og Østisen i 2021, og tar hensyn til de innspill og bemerkninger NOAH har fremsatt i dette høringssvaret. Spesifikt må det nå innføres forbud mot plukkfangst og langtrøe - slik meningen var i 2011.

Vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter
v/

Siri Martinsen
Leder og veterinær

Amalie Lunde
Fagmedarbeider, jurist